

ҚАЗАҚСТАН МЕН ҰЛЫБРИТАНИЯ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫН ТҰРАҚТЫ ДАМУДАҒЫ ЕЛБАСЫНЫҢ ҚЫЗМЕТІ

Р.Р.Оспанова -

Абай атындағы ҚазҰПУ-нің аға оқытушы, т.ғ.к.

Қазақстан Республикасы Президенті өз 2008 жылғы жолдауында: «Халқымыз осы заманғы және бәсекеге қабілетті зайырлы мемлекетті белсене орнатып жатыр. Міне, нақ сондықтан да мен қазірдің өзінде мұндай тәжірибе жинақтаған Қазақстанның халықаралық деңгейдегі мәдениетаралық және конфессияаралық үнқатысу орталықтарының бірі ретінде қызмет атқаруға әзір екенін тағы да қуаттағым келеді...» [1] - деп еліміздің халықаралық қарым қатынастардағы қазіргі келбетін сипаттап өткен. Қазақстан Республикасының тәуелсіз мемлекет ретінде қалыптасып, бүкіләлемдік халықаралық қарым – қатынаста және саяси үрдістен өзіндік келбетімен айқын орын алуы отандық ескі халықаралық ұстанымдардан арылып, жаңа бағытта дамуына мүмкіндік туғызды. Осындай жаңа тәуелсіз елге тән қарым – қатынасты дамытудағы елбасының елеулі орын алған елі алдындағы қызметінің бірі – ол алып Ұлыбритания сияқты еуропалық елдермен қарым қатынасты қазіргі әлемдік халықаралық деңгейде дамытудағы рөлі. Иссапар барысында Елбасы Ұлыбританияның Парламенті қос палаталарының басшылығымен, сондай-ақ британдық парламентарийлермен «дөңгелек үстел» басында Қазақстан мен Ұлыбритания арасындағы парламенттік байланыстарды одан әрі дамыту мен нығайту, 2009 жылы ЕҚЫҰ-да Қазақстанның төрағалығы туралы мәлімдемені ілгерілету, сондай-ақ Қазақстанның саяси және экономикалық даму жолын дүниежүзі қауымдастығына таныту жөнінде келіссөздер мен кездесулер өткізу жоспарланып отырғандығын мәлімдеуі қазіргі кезеңдегі Ұлыбританиямен еліміздің қарым - қатынасының сипатын айқын көрсетері сөзсіз. Қазақстанның Еуропадағы аса ірі сауда және инвестициялық әріптесі ретінде Ұлыбританияның айрықша орны екі жақты қатынастарда саяси проблемалардың жоқтығымен ерекшеленеді. Мұның түпкі негізі мұнай мен газға, сонымен қатар мұнай-газ тасымалдау құбырларына тікелей байланысты. Өйткені, мұнай-газ салаларының геостратегиялық және экономикалық маңызы әлемдік ауқымда ерекше болып отыр. Қазақстан басшысының осы сапарында екі елдің ынтымақтастығын одан әрі дамыту мақсатында дәл осы мұнай-газ салалары сөз болашағына сенімі мол. Екі елдің өзара қатынастарын бүгінгі күндегідей дәрежеге жеткізуге Мемлекет басшысының 1991 жылғы сапары негіз қалады дегеніміз жөн. Содан бастап-ақ Қазақстан Еуропа Қайта құру және Даму Банкімен, сондай-ақ бүгінде Қазақстанда белсенді жұмыс істеп келе жатқан британдық бірқатар компаниялармен маңызды ынтымақтастық орнатыла бастады. Ел тәуелсіздігін алған алғашқы жылдарда Қазақстан Президенті Нұрсұлтан

Назарбаев Ұлыбританияда бірнеше мәрте сапармен болды. Оның барлығы екі мемлекет арасындағы ынтымақтастықты дамытуға тікелей арқау болғаны анық. Мысалы, 1994 жылғы наурыздағы сапары мемлекеттер арасындағы өзара ықпалдастықты тереңдетуге жол ашып, Қазақстан-Британ ынтымақтастығының шарттық-құқықтық негізін қалаған құжаттарға қол қойылды. Арада біраз уақыт өткенде, 1995 жылдың соңы мен 1996 жылдың басында Қазақстан мен Ұлыбритания арасындағы екіжақты экономикалық қатынастарды реттейтін екі шешуші келісім – Қосарланған салық салуды болдырмау туралы келісім мен Инвестицияларды қолдау мен өзара қорғау туралы келісім күшіне енді. Қазақстан Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың 2000 жылдың қарашасында Лондонға жасаған ресми сапары екі елдің өзара қарым-қатынасына жаңаша серпін берген ерекше маңызды сапар болғанын атап өткен жөн. Оның барысында Қазақстан басшысының Королева II Елизаветамен кездесуінде Нұрсұлтан Назарбаевты Королева Қазақстанда саяси және экономикалық тұрақтылықты қамтамасыз етуге, елде заңдылық пен демократияны орнықтыруға, сондай-ақ жаһандық ауқымда ядролық қаруды таратпау ісіне сіңірген еңбегі үшін Біріккен Корольдіктің жоғары наградасы – Қасиетті Михаил және Қасиетті Георгий орденімен марапаттаған еді. Сапар кезінде екі елдің әскери саладағы ынтымақтастығы туралы құжаттарға және Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі мен Британ кеңесі арасындағы Қазақстан-Британ техникалық университетін құру туралы меморандумға қол қойылған болатын. Бүгінде қол қойылған сол құжаттар негізінде Қазақстан-Британ университеті құрылып, жұмыс істеп жатыр. Қазақстан тәуелсіздігін алғалы бері екі елдің арасындағы байланыстар, делегациялар алмасулар толастаған жоқ. Мысалы, 1996 жылдың қарашасында Король отбасының мүшелері мұрагер ханзада Чарльз, 1993 жылдың шілдесінде ханшайым Анна, ал 2002 жылдың қыркүйегінде II Елизаветаның немере інісі Герцог Глостерский келіп қайтты. Ұлыбританияның Қазақстанға деген ұстанымын Еуропалық Одақ аясынан да анық көруге болады. Өйткені, Ұлыбритания Еуропалық Одақ елдері арасынан 1996 жылы бірінші болып Қазақстан мен Еуропалық Одақ арасында келісімге қол қойылған. Жоғарыда атап өткеніміздей екі мемлекет арасындағы қарым-қатынастар елбасы Н.Ә.Назарбаевтың тікелей бастамасымен қазіргі кезеңде тамырын тереңге жайған. Тоқсаныншы жылдар — халықаралық, істердегі бұрынғы қатынастардың түбірімен қопарыла құлау кезеңі, орнықсыздықтың күшейіп, аймақтық және ішкі соғыс, кең ауқымды терроризм сынды жаңа «тажалдардың» асқынған түрі. Кеңес Одағының күйреуі және қос кіндікті дүниенің құлауына байланысты халықаралық қатынастардың жаңа жүйесі пайда болды. 1991 жылғы 16-желтоқсанда Қазақстан тәуелсіздік туралы декларация жариялады, дүниежүзілік қоғамдастыққа және экономикаға дербес енуге мүмкіндік алды. 1992 жылы қаңтарда тоғыз шет мемлекетпен дипломатиялық қатынас орнатты. Республикамыздың сыртқы саясат ведомствосы ұлттық мүдде мен

жалпы адамзаттық мүдделерді үйлестіріп жүргізетін дипломатиялық саясатқа кірісті. 1992 жылы қантардың 23-інде Біріккен Ғлтар Ғйымының Қауіпсіздік Кеңесі өзінің мәжілісінде Бас Ассамблеяға Қазақстан Республикасын Біріккен Ғлттар Ғйымына мүшелікке қабылдауға ұсынатын қарарды мақұлдады[2]. Өзінің геосаяси орны жағынан екі алып держава — Ресей мен Қытайдың арасына орналасқандықтан Қазақстан осы елдермен қатынастың жаңа бағыттарын айқындау, шекаралардың бұзылмайтындығын мойындап, оны құжаттар арқылы бекітуді басты назарда ұстады, Қазақстан 1991 жылдың желтоқсанында қаржылық, автономияға қол жеткізе берген кезде Ресей республикаға байкот жариялай бастады. Бір айдан кейін республика өнеркәсібінің көптеген шешуші салалары тоқтай бастаған соң, екі көрші ел қаржы және сауда саясатын толық келісіп жүргізуге бағытталған келісімге қол қойды. Осыған қарамастан, Қазақстан Ресейден тәуелсіз экономикалық саясат жүргізуге тырысты. 1992 жылы Қазақстанның Сыртқы істер министрлігі отыз адамнан тұрды. Кәсіби дипломаттардың көбісі бұрынғы КСРО-ның Сыртқы істер министрлігінде жұмыс істеген болатын. Республикамыз өз дипломаттарының санын кедейту мақсатында Ресейдің Сыртқы істер министрлігінің академиясына жастарды жіберуді ойластырды. Кейінгі кезде Қазақстанның өзінде дипломаттар даярлайтын арнаулы жоғары оқу орындарын ашуға көңіл бөлініп отыр. 1994 жылдың желтоқсан айында АҚШ, Ұлыбритания және Ресей Қазақстанның шекарасының мызғымайтындығы және оған қарсы — ядролық қаруды қолданбайтындығы туралы келісімге қол қойды. Келісуші жақтар бір-бірінің тәуелсіздігін және территориялық тұтастығын құрметтеуге, ішкі істеріне араласпауға, күш-жігерді айналадағы ортаны қорғауға, халықаралық террорға, ұйымдасқан қылмысқа, есірткі заттармен заңсыз сауда жасауға қарсы күрес сияқты мәселелерді шешуге бағытталған міндеттемелер қабылдады. Қазақстан Англияның "Бритиш газ", Италияның "Аджип" компанияларымен мұнай және газды ендіру үшін іскерлік байланыс жасап отырды[3]. Қазақстан Республикасы тәуелсіздік алған алғашқы жылдары-ақ өзінің сыртқы саясатын тездетіп қалыптастыруы қажет болды, әйтпесе, біздің мүдделерімізге орасан нұқсан келуі мүмкін еді. Қазақстанның сыртқы саясатының тұжырымдамасын Президент Нұрсұлтан Назарбаев өзінің 1992 жылғы мамыр айында шыққан «Қазақстанның егеменді мемлекет ретінде қалыптасуы мен дамуының стратегиясы» атты еңбегінде атап көрсетті. Еліміз өзінің геосаяси жағдайын, этнодемографиялық және басқа факторларды ескере отырып, көп бағытты дипломатияны жүзеге асыруға кірісті. Мұның мәні — әлемдік деңгейдегі істерде елеулі орын алатын және еліміздің нақты мүдделері байланысатын мемлекеттердің бәрімен достық және өзара сенімділік сипатындағы қарым-қатынастарды дамыту деген сөз. Шетелдік ықпалдастарымыз бен қарым-қатынасымыздың құқықтық негізін жасақтау қажет болды. Қазақстанға инвестиция тарту үшін, ең алдымен, екі жақты дипломатиялық қатынас орнату шарты алға қойылды. Сыртқы

саясатымыздың қалыптасу кезеңі мынадай өрелі міндеттерді жүзеге асырудан басталды. Біріншіден, біздің мемлекетіміздің шын сипатын танытуымыз, екіншіден, Қазақстанды халықаралық дәрежеде мойындатып, оның қауіпсіздігі мен аумақтық тұтастығын қамтамасыз етуіміз қажет болды. Үшіншіден, әлемдік шаруашылық жүргізу мен экономикалық байланыстарға белсене араласуымыз қажет болды. Бұл міндеттерді жүзеге асыруда, әрине, Президент Нұрсұлтан Назарбаевтың еңбегі аса зор. Қазақстанның қуаты мен мүмкіндіктерін шетелдерге кеңінен насихаттау үшін дүниежүзі мемлекеттері басшыларымен тікелей жеке байланысқа шықты, біз әлемдік қауымдастыққа тең құқылы және тәуелсіз әріптес ретінде танылды. Тәуелсіздік алғаннан кейінгі екі айдың ішінде әлемнің 92 мемлекеті елімізді таныды. Қазақстанның сыртқы дүниемен өзара қарым-қатынасының шарттық-құқықтық базасы жасалды және дамыды, ядролық державалар — АҚШ, Ресей, Ұлыбритания, Қытай, Франция тарапынан қауіпсіздік кепілдігі қамтамасыз етілді[4]. 1994 жылғы 2 желтоқсанда Еуропа қауіпсіздігі және ынтымақтастығы Кеңесінің Будапештегі мәслихаты кезінде ядролық державалар — Ресей Федерациясы, АҚШ, Ұлыбритания тарапынан Қазақстан қауіпсіздігіне берілетін кепілдіктер туралы Меморандумға қол қойылды. Онда аталған мемлекеттер Қазақстанның қазіргі шекарасының мызғымастығын, тәуелсіздігі мен егемендігін қадірлейтіндіктерін куәландырды. Қазақстанның саяси тәуелсіздігіне, аумақтық тұтастығына қарсы күш қолданбауға, экономикалық зорлық-зомбылық көрсетуден бас тартуға міндеттеме алынды. 1994 жылғы 5 желтоқсанда, СБСЕ-нің Будапештегі мәслихаты кезінде Ресей, АҚШ, Ұлыбритания тарапынан Қазақстан қауіпсіздігіне берілетін кепілдіктер туралы меморандумға қол қойылды. Онда аталмыш мемлекеттер СБСЕ қағидаларына сәйкес, Қазақстанның қазіргі шекарасының мызғымастығын, тәуелсіздігі мен егемендігін қадірлейтіндіктерін куәландырды. Қазақстанның саяси тәуелсіздігіне, аумақтық тұтастығына қарсы күш қолданбауға, экономикалық зорлық-зомбылық көрсетуден бас тартуға міндеттеме алды. Еуропа Одағы елдері, атап айтқанда, Австрия, Бельгия, Германия, Грекия, Дания, Италия, Испания, Ирландия, Люксембург, Нидерланды, Ұлыбритания, Португалия, Франция, Финляндия, Швеция әлемдік саясатта және экономикада ерекше маңызды іс атқарып отыр. 1995 жылғы 15 ақпанда Президент Нұрсұлтан Назарбаев мемлекеттің сыртқы саясаты мәселелері бойынша кеңес өткізді. Өз сөзінде Елбасы Қазақстанның келешек ұзақ мерзімді кезеңде ерекше мүддесі Еуропа Одағымен байланысты екендігін, бұл одақ басқа аймақтардың мемлекеттерімен қатынаста, ең алдымен, сауда-экономикалық салада, бүкіл Еуропа атынан саясат жүргізетіндігін атап өтті. Еуропа Одағының Қазақстанмен саяси қатынасты дамытуға дайын тұрғанын көрсете келіп, бұл мүмкіндікті толығынан пайдалану қажеттігін көрсетті[5]. Қазақстанның Ұлыбританиямен қатынасы 1991 жылдың қыркүйегінде басталған болатын. Сол кезде Британия премьері Маргарет Тэтчер бір сапарын Алматыға жол-

жәнекей аялдама жасайтындай етіп жоспарлап, Президент Н. Назарбаевпен кездесті. М. Тэтчерді толғандырған мәселелер — біздегі ракеталар тағдыры және ядролық; қаруды басқа елдерге сату туралы екендігі аталды. Президент Н. Назарбаев еліміздегі ракеталардың қауіпсіз екендігіне, күзеттің мықты екеніне және ядролық қару сатпақ ниетіміз жоқ екеніне сендірді. Өз кезегінде М. Тэтчер егер Қазақстан өз алдына мемлекет болып шықса, оның аумақтық тұтастығы мен тәуелсіздігіне кепілдік беру керектігіне Еуропа мемлекеттері басшыларының көздерін жеткізуге уәде берді. Сол жылы қазан айында Президент Н. Назарбаев Лондонда арнаулы сапармен болды. Қазақстан мен Ғлыбритания арасында дипломатиялық қатынас 1992 жылғы 19 қаңтарда орнатылған болатын. «Қазақстан-Британ» катынасының дамуына 199 жылғы 20-23 наурыздағы Президент Н. Назарбаевтың Ұлыбританияға ресми сапары зор әсер етті. Онда екі ел арасында достық және ынтымақтастық туралы Бірлескен декларация, сондай-ақ, экономика және білім беру, ғылым, мәдениет салаларындағы ынтымақтастық туралы келісімдерге кол қойылды. Қазақстан Елбасының сапары кезінде «Қазақстан-Британ» сауда-өнеркәсіп кеңесінің бірінші мәжілісі өтті. 1993-1999 жылдары Ұлыбритания Қазақстан экономикасына жалпы көлемі бір миллиард 146 миллион доллар қаржы жұмсады. 2002 жылы екі ел арасындағы сыртқы сауда айналымының көлемі 388 миллион доллардан асты. Екі ел арасындағы сыртқы сауда айналымының жалпы көлемі 420 миллион доллардан асады. Біздің елімізде 90 «Қазақстан-Британ» бірлескен кәсіпорны және 40 британ компаниясының өкілдігі бар, олардың ішінде әлемге танымал «Бритишгаз» және металлургия саласында «Испат-Кармет» ерекше белгілі. Ұлыбритания әлемдегі беделді халықаралық ұйымдардың көпшілігіне мүше. Оның ішінде Еуропалық Одаққа мүше ретінде Қазақстанның БСҰ-ға кіру барысындағы дайындығын, сонымен қатар еліміздің әлемдегі бәсекеге барынша қабілетті 50 елдің қатарына қосылу ұмтылысын қолдаған іргелі мемлекеттердің бірі болып табылады. Ұлыбритания-Қазақстан арасындағы ынтымақтастықтың тағы бір көрінісін қаржы-кредиттік саладан көруге болады. Мысалы, ұлттық валютамыз – теңгенің банкноттары басқа елде емес, осы мемлекетте басылған. Қазіргі кезде Ұлттық банк пен қазақстандық бірқатар банктер Англия банктерімен, басқа да британдық ірі банктермен тікелей корреспонденттік қатынастарды жалғастыруда. Мәліметтерге қарағанда, Қазақстан тарапынан шамамен 264,7 миллион долларды құрайтын мемлекеттік емес 6 займ мемлекеттің кепілдік етуімен алынған. Бүгінде оның 176 миллион доллары игерілді. Капиталдандыру деңгейі бойынша “Қазақмыс” компаниясы британдық ең ірі 100 компанияның FTSE-100 тізіміне енді[6]. Ұлыбританияға 1992 ж. сапарының екінші күні ертеңгісін Букингем сарайында Қазақстан Президенті Нұрсұлтан Назарбаев пен Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Корольдігінің Королевасы II Елизавета кездесіп, екі мемлекет арасындағы қарым-қатынастар жайында әңгімелесті. Кездесу ыстық ықыласты, достық жағдайда өтті. Елизавета II бұрыннан қалыптасқан дәстүр бойынша мемлекет

басшысы болып табылады. Таққа 1952 жылдың 6 ақпанында отырған. Әкесі VI Георгтан II Елизаветаға Ұлыбритания, Канада, Австралия, Жаңа Зеландия, Пәкстан және Цейлонға корольдік ету мұра ретінде қалған еді. Ұлыбритания қол астында болған бірқатар елдер тәуелсіздігіне қол жеткізгеннен кейін II Елизаветаның корольдік ету билігі бірқатар жаңа мемлекеттерге тарады. Осылайша II Елизавета өзінің 52 жылдан астам уақыт ішінде 32 мемлекеттің монархы болып үлгерді. Қазіргі кезде II Елизавета жалпы саны 128 миллион адамды құрайтын Еуропа, Америка, Кариб бассейні және Океания аумағында 16 мемлекеттің басшысы болып табылады. Қазақстан басшысы мен Ұлыбритания Премьер-Министрі жоғары дәрежедегі кездесуді рәсімдейтін ескерткіш суретке түскеннен кейін, Нұрсұлтан Назарбаев пен Тони Блэрдің кездесуі басталды. Қазақстан мен Ұлыбритания экономикалық байланыстарды дамытумен қатар, алдағы уақытта халықаралық лаңкестікке, жаппай қырып-жоятын қарудың таралмауына және басқа қауіп-қатерлерге қарсы ынтымақтастық орнату ерекше маңызды деп санайды. Сонымен қатар мемлекеттер Ауғанстан мен Ирактағы жағдайды тұрақтандырып, бұл елдерде бейбітшілік орнатуға мүдделі екендіктерін білдіріп отыр. Қазақстан мен Ұлыбританияның әскери саладағы ынтымақтастығын атап өтуге тұрарлық. Бұған “Дала қыраны-2006” атты бірлескен бітімгершілік жаттығуының өтуі дәлел болмақ[7]. Бүгінде екі мемлекет халықаралық қауіпсіздік пен тұрақтылықты қамтамасыз ету үшін дінаралық және этносаралық байланыстарды нығайту мақсатын алға қойып отыр. Азиядағы өзара ықпалдастық және сенім шаралары жөніндегі кеңесі, осы жылы Астанада өткен Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің съезі, сондай-ақ Ұлыбритания үкіметінің қолдауымен Ыстамбұлда өткен “Еуропа мұсылмандары” конференциясы жоғары айтқандарымызды дәлелдей түседі әрі нақты мысал болып табылады. Қазақстан да, Ұлыбритания да тұрақтылықты қамтамасыз етуде демократиялық институттарды дамытудың маңыздылығын таныған. Ал Ұлыбритания Демократиялық реформалар бағдарламасын әзірлеу және нақтылау жөніндегі мемлекеттік комиссияның жүзеге асырып жатқан іс-шараларына қолдау білдіруде.

1. Назарбаев Н.Ә. *Қазақстан өз дамуындағы жаңа серпіліс жасау қарсаңында: Қазақстан халқына Президент жолдауы. // Егемен Қазақстан. - 1 наурыз. - 2006. - 1-2 б.*

2. Назарбаев Н.Ә. *Тарих толқынында. - Алматы: Атамұра, 1999.- б. 158, 237.*

3. Назарбаев Н.Ә. *Сындарлы он жыл. - Алматы, 2003.- 186, 234 б.*

4. Назарбаев Н.Ә. *Ғасырлар тоғысында. - Алматы, 1996.- 272-275 б.*

5. Назарбаев Н.Ә. *Тәуелсіздігімізге бес жыл. - Алматы: Қазақстан, 1996.- 516, 573 б.*

6. Назарбаев Н.Ә. Қазақстан – 2030: Барлық қазақтандықтардың өсіп- өркендеуі, қауіпсіздігі және әл – ауқатының артуы: – Алматы: Білім, 1998.- 99-101 б.

7. Назарбаев Н.А. Евразийский союз: идеи, тактика, перспективы (1994-1997гг.).– М., 1997. –396, 398-399 б.

Резюме

В статье рассматриваются проблемы и достижения взаимоотношений Казахстана с Великобританией. А также основные направления двустороннего торгово-экономического сотрудничества.

Summary

The article deals with the problem and achieve the relationship with Kazakhstan, the United Kingdom. Also osnovnyye areas of bilateral economic and trade cooperation.

АКАДЕМИК Т.С.САДЫҚОВТЫҢ ҚЫЗМЕТІНДЕГІ БІЛІМ МЕН ҒЫЛЫМ ИНТЕГРАЦИЯСЫ

Н.У.Шаяхметов–

т.ғ.к., Абай атындағы Қазақ ҰПУ-нің доценті

Білім мен ғылым интеграциясы бүгінгі күні өзекті әрі маңызды мәселелердің қатарына жатады. Жоғары оқу орындарының оқытушылары студенттерге білім берумен қатар ғылыми-зерттеу жұмыстарымен де белсенді шұғылданатыны белгілі. Алайда оқытушылардың ғылыми ойларын, зерттеу жұмыстарының нәтижелерін жариялауды, практикаға енгізуді ұйымдастыру мәселесі де аса қажетті әрі жауапты жұмыс болып табылады. Сондықтан да Академик Т.Садықовтың қызметіндегі ерекше көрініс тапқан бағыты – ол білім мен ғылым интеграциясын жүзеге асыруға мүдделілік танытуы болды. Білім мен ғылым интеграциясы идеясы бұрыннан көтеріліп келе жатқан мәселе. Бірақ та білім мен ғылым интеграциясын жаңа қырынан қойып, оны жаңғырту заманның талабы еді. 1990 жылдардың басында Қазақстанның нарық экономикасына көшуіне байланысты білім және ғылым салалары дағдарыс жағдайында қалды. Сонымен бірге, еліміздегі академиялық ғылымның мәртебесі де өзгеріп, қаржылық тапшылық жағдайында жұмыс істеуге мәжбүр болғандығы баршамызға аян. Негізінен білім-ғылым салаларының проблемалары ортақ және қиыншылықтары да ұқсас болып келеді. Олардың қалыпты жұмыс істеуіне ең алдымен қолайлы жағдайлар туғызылуы керек екені түсінікті.

Міне, білім және ғылым саласында қалыптасқан осындай ахуалға сәйкес Академик Т.Садықов өзінің ректорлық қызметінде университеттік